

85

P-99

31 MAY 2006

85-2

F-99

V ՅԱԻԵԼԻԱԾ «ՅՈՒՇԱՐԱՐԻ» V

ԱԳ

≡ԴՕՆ-ՊԻԷՏՐՕ

ԿԱՐՈՒԶՕ

ԴՐԱՄԱ ՄԷԿ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

Հեղինակ՝—ՌՈՐԵՐՏ ԲՐԱՆԿՕ
Թարգմանիչ՝—ՄԱՐԻԿ

ԹԻՖԼԻՏ
Տպ. Մ. Տ. Ռոտմանցի
1908

19 NOV 2010

V ՅԱԻԵԼԻԱՄ «ՅՈՒՇԱՐԱՐԻ» V

8-85

Բ-99

Այ.

= ԴՕՆ-ՊԻԷՏՐՕ

ԿԱՐՈՒԶՕ

ԳՐԱՄԱ ՄԷԿ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԵԱՄԻ

120

Հեղինակ՝—ԴՈՐԵՐՏ ԲՐԱԿԿՕ
Թագմանիչ՝—ՄԱՐԻԿ

ԹԻՖԼԻՑ
Տպ. Մ. Տ. Ռօտինեանցի
1908

Настоящая пьеса, подъ заглавіемъ „Донъ Піетро Карузо“ разрѣшена Намѣстникомъ Е. И. В. на Кавказѣ для постановки на сценахъ края. Іюня дня 1906 г. г. Тифлисъ.

И. о. Предсѣдателя Комитета А. Кушмисевъ
Секретарь Мелик-Нубаровъ.

Գ Ո Ր Ծ Ո Ղ Ն Ե Ր

Դօն-Պիէտրօ Կարուզօ... Պ. Մարիկ
Մարգարիտ նրա աղջիկը... Տ. Աստղիկ Մարիկ
Կոմս Ֆարրիցի... Պ. Զմէկեան.
Զախեր բեմի ետեւից... — Պ. Պօպով

Տեսարանը ներկայացնում է աղքատ կահաւորուած մի փոքրիկ սենյակ, խորքում հանդիսականների դիմաց մեծ պատուհան, պատուհանից երևում են սանդուղք եւ շքեղ շինութիւն իւր քաղով, աջ կողմի մօտ ցածրիկ դուռ երկու աստիճաններով, աջ կողմը վառարան, ոչ հեռու գրասեղան, վրան գրական պարագաներ, թղթեր եւ ցրուած հաշուեգրքեր, ծախ կողմը դուռ միւս սենյակը տանող, անկիւնում ամանների պահարան, նախաբեմում կլոր սեղան եւ մի քանի անոթներ, ըստ իր անհատականի մէջ տեղը հստակ անկողին, պղնձե լուսացարան՝ որի վրայ կախուած է երեսըշիշը:

Դեռ լոյս է. քայքայ գործողութեան վերջը հետզհետէ մթնում է:

1. ՄԱՐԳԱՐԻՏ ԵՒ ՓԱՐՐԻՅԻՑԻ

ՓԱՐ. — (Նստած չէ-տէլը ծաւ-ծ եւ հեռանալով):

ՄԱՐԳ. — (Պարտաւորաբար հանդիմանալով): Երբեք չեմ կրնար հեռանալ եւ հարեալս հեռանալ: Նրանորհակալ եմ, շնորհակալ եմ սիրեօրա Պուրցօ: (Նստած Գրքի վրայ): Ներքին, սիրեօրա Պուրցօն կանչում է ինձ եւ ասում որ հարկաւոր է սաւանները հաւաքել, որովհետեւ շուտով անձրեւ կ'գայ: (Վերցնում է շաւանի վրայ չէ-տէլը եւ կանչում):

Սաւանները եւ արեւի ծաւ-ծը շարահանում եւ արեւը ծաւ-ծը հեռանալով: Ներքին լոյս ինձ չ'կանչէիք եւ բոլորովին չէի նկատի որ ամպում է երկինքը, շնորհակալ եմ ձեզանից (Փայլ եւ մի քանի որոր-ժան չափեր): Ահա եւ սկսուեց...

ՀԱՐՐԵՒԱՆ. — (Դուրս): Ձեր հալովիդ տանն է...

ՄԱՐԳ. — Ո՛չ, ոչ... եւ մենակ եմ... Ինչպէս ամեն ժամանակ...

ՀԱՐՐԵՒ. — Այսօր եւ մի երազ եմ տեսել:

ՄԱՐԳ.—(Կրկնելով) Երանդ:

ՀԱՐԵԻ.—Ես տեսաք մի ցուլ, երեք պոզով:

ՄԱՐԳ.—Երեք պոզով ցուլ:

ՀԱՐ.—Այո, այո, նաև մի սապատաւոր նշնեցեալ...

ՄԱՐԳ.—Նշնեցեալ:

ՀԱՐ.—Ձգիտեմ աչս ինչ է նշանակում, ուզում էի հարցնել ձեր հօրը:

ՄԱՐԳ.—Հարցնել հօրս թէ ինչ է նշանակում:

ՀԱՐ.—Ձեր հայրը բոլորը գիտէ...

ՄԱՐԳ.—Այո գիտէ... Երբ որ կը գալ ես նրան կասեմ... կասեմ սինեօրա Պուռնցօ... ներեցէք (Փակում է պոռնակը, ստանդերը բարձրացնում է անհուն վրայ, Կապույտ Գլխով Գլխով Գլխով): Այս հայրիկի անկողնուն է, ես չէի ուզում, որ թրչուէին: (Լաւում է. նա հաճոյքով նայում է Գլխով Գլխով վրայ, յետոյ ծաղիկում է Կապույտ Գլխով վրայ շրջանաւորելով Կապույտ Գլխով Գլխով): Այդ կատակ էր անպէս չէ, դու կատակ արիր:

ՖԱՐ.—(Աղաղակելով նրա վրայ) Ո՛չ այդ կատակ չէ Մարգարիտ. ես ոչ մի անգամ ինձ թող չեմ տոնել քեզ հետ կատակ անելու, վճռից առաջ ես շատ մտածեցի և շատ տանջուեցի, այժմ անդարձ է իմ վճռը:

—ՄԱՐԳ.—Ինչո՞ւ համար, ես քեզ ինչ եմ արել, ինչ չարիք...

ՖԱՐ.—Ոչինչ:

ՄԱՐԳ.—Ես ծանրութիւն եղաք քեզ համար:

ՖԱՐ.—Ո՛չ:

ՄԱՐԳ.—Ես թունաւորում եմ քո կեանքը, խանդարում եմ քեզ, ձանձրացնում եմ:

ՖԱՐ.—Ո՛չ, և հէնց այդ պիտի համոզէ քեզ, որ ես միայն քո օգտի համար եմ մտածում... չարութեան զուտ արարած երկար...

ՄԱՐԳ.—Գիտեմ, (Գլխով Գլխով) ես գիտեմ միայն այն՝ որ եթէ ես ուզում էի քեզ պահել, ինձ հարկաւոր չէր...

ՖԱՐ.—(Ինչո՞ւ) Դու սխալում ես...

ՄԱՐԳ.—Ես չ'պէտք է վարուէի անպէս՝ ինչպէս վարուեցի, պէտք չէր... Օ՛, ես այնքան լիմար չեմ որ այդ չըհասկանամ, այնքան լիմար չեմ, ինչպէս դու կարծում ես...

ՖԱՐ.—Ա՛յս դու ոչինչ չես հասկանում:

ՄԱՐԳ.—Բո՛ւ կամակորութիւնը անցաւ, ահա և բոլորը:

ՖԱՐ.—Ի՞նչ գործ ունի այստեղ կամակորութիւնը:

ՄԱՐԳ.—Ահ, այո, կամակորութիւն. կամակորութիւն. ա՛խ, եթէ դա սէր լիներ...

ՖԱՐ.—Դեռ ոչ ոք չէ վճռել այդ հարցը—սէրը այդ կամակորութիւն է, որ տեսնում է շատ երկար կամ թէ կամակորութիւնը այդ սէրն է, որ անցնում է խիստ արագ. ես քեզ ասում եմ որ դու ոչինչ չես հասկանում. ես այժմ տածում եմ դէպի քեզ նոյն զգացմանը՝ ներքէն ինչ որ մի ամիս սրանից առաջ:

ՄԱՐԳ.—Այդ երեւում է:

ՖԱՐ.—Երեւում է թէ ոչ՝ այդ այդպէս է, և միթէ ուրիշ կերպ կարող էր լինել. դու աւելի գեղեցկացել ես, աւելի քնքշացել, աւելի սիրելի դարձել, հէնց զլիաւորապէս ինձ վախեցնում է քո գեղեցկութիւնն ու հեղութիւնը, շարունակել իմ ալցելութիւնը ինչպէս մինչև այժմ, զաղտնի, դողի նման, ինձ համար, հասկանում ես—բոլորովին գեղեցիկ չէ... Ես անձնուէր չեմ, ինձ միայն անհանգստացնում է քո դրութիւնը, դու ինձ խղճահարում, ես Մարգարիտ, դու լանդնուէր ես հոսանքին՝ առանց մտածելու հետևանքների մասին: Հարկաւոր

է նախատեսել, հարկաւոր է դիմանալ դժբաղդութեանը՝ որը անխուսափելի է. եթէ մենք աւելի սեղմենք մեր կապերը... միայն դու կ'լինիս անկեղծ գոհ: (Լաւում է) Մենք չենք լանդնուէր միմեանց նրա համար՝ ինչ որ մեր մէջ տեղի ունեցաւ: Բաժանուելով՝ մենք երկուսս էլ դո՛ւ կ'տանք, ինձ համար այդ մեծ զոհողութիւն է, մեծ...

ՄԱՐԳ.—Կարծես դու ինձ բոլորովին չես ճանաչում, դու կարծես խօսում ես ոչ թէ ինձ՝ այլ մի որ և է ուրիշ կնոջ հետ. դու ինձ հաւատացնում ես, որ ես դո՛ւ կ'լինեմ. բայց ինչի՞ դո՛ւ, ես ոչ ոքի դո՛ւ չեմ լինի՝ եթէ դու միայն ինձ չ'թողնես, քո մի խօսքը, մի թո՛վի խօսքը, համբոյ՛ք, կէս ժամուայ քո ներկայութիւնը՝ կ'օգնեն ինձ ուրախ անցնել այն բոլոր դառնութիւնները, բոլոր հետևանքները՝ որոնց դու նախատեսում ես:

ՖԱՐ.—Այդ իդուր է, դու ինձ չես համոզի:

ՄԱՐԳ.—Ես քեզ ոչ մի անհանգստութիւն չեմ պատճառի, կ'աղաատեմ բոլոր հոգսերից:

ՖԱՐ.—Իսկ ես իրաւունք չեմ համարում ծածկել քեզանից ներկայ դրութիւնը, ես կրկնում եմ, որ քեզ սպասում են շատ բարոյական ու նիւթական տանջանքներ՝ որոնց դու չես կարող այժմ նախատեսել ու հասկանալ:

ՄԱՐԳ.—Բայց քանի որ ես ամեն բանի համար պատրաստ եմ, ուրեմն ինչո՞ւ ես դրա համար անհանգստանում:

ՖԱՐ.—Որովհետեւ ես չեմ ուզում խիղճս կրծող աւելորդ պատճառներ ունենալ:

ՄԱՐԳ.—Եթէ դու չես ուզում խղճի կրծող պատճառներ ունենալ, մի թողնի ինձ մեռնել վշտից և տանջանքից...

ՉԱՅՆ.—(Դու՛ն) Սինեօրա Մարգարիտ...

ՖԱՐ.—Ի՞նչ է դարձեալ անտեղ...

ՄԱՐԳ.—Կանչում են ինձ: (Աջո՛ք է անում պոռնակը, լաւում է Կապույտ Գլխով Գլխով վրայ, նա ծաղիկում է Կապույտ Գլխով վրայ):

ՉԱՅՆ.—Կարող է արդեօք ձեզ մօտ բարձրանալ սինեօր Կիանէզէն:

ՄԱՐԳ.—Դուք գիտէք որ ես փախում եմ:

ՖԱՐ.—Արդեօք չ'տեսաւ նա ինձ, երբ ես ներս մտայ...

ՄԱՐԳ.—Ի՞նչ նորութիւններ են նրա դրանք, նա գիտէ... բայց չէ որ ըստանում է անպէս շատ...

ՉԱՅՆ.—Ես կարծեցի թէ Դոն-Պիէտրօն վերադարձաւ:

ՄԱՐԳ.—Ո՛չ, ոչ նա չէ վերադարձել:

ՉԱՅՆ.—Սինեօր Կիանէզէն խնդրում է Դոն-Պիէտրօնի խոստացած նամակը, ինձ մօտ ոչինչ չէ թողել, հաւանական է մոռացել է իւր սեղանի վրայ:

ՄԱՐԳ.—Ես կ'տեսնեմ, (Դու՛ն Կապույտ Գլխով Գլխով վրայ, նա ծաղիկում է Կապույտ Գլխով վրայ):

ԿԻԱՆԷԶԷՆ ՉԱՅՆ.—(Կապույտ Գլխով Գլխով վրայ) Սեղանի վրայ ոչինչ չկալ...

ՄԱՐԳ.—(Վերադարձում է Կապույտ Գլխով Գլխով վրայ):

ՖԱՐ.—Ես գնում եմ Մարգարիտ, կարող է քո հայրը վերադառնալ. այդ պիտի սիրարկող մեզ երկուսիս համար էլ վնասակար կ'լինի. ահա բանալին՝ (Գրպանից հանում է Բանալին և Կապույտ Գլխով Գլխով վրայ) որ ծառայում էր մեզ հաղորդակցութեան համար. ես վերադարձնում եմ քեզ՝ որ մօտը զաղտնի դառաւ անթի չունենամ. դէն ձգիր կամ պահիր, ես կ'ցանկալի ոչ ոքին թող չըհարկաւոր...

ՊԻԷՏՐՕ.—(Ուշեն) Երբէք... երբէք... Երբէք... (Սուշէ և Բուշէ Բուշեն) Ուսումի, ես գիտեմ թէ ինչ է նշանակում աղդ ուսումը: Գիտեմ, աղդ նշանակում է ամբողջ օրերով տանք լինել, նստել մի որ և է արհեստանո-

ցում՝ որտեղ խօսում են ազատ, ամեն քանի մասին, որտեղ մի փչացած աղ- ջիկ կարող է փչացնել բոլորին... նը- րանց օրինակը, որոնք թույլ են տա- լիս իրանց ապրել սեփական բաւակա- նութեան համար չափազանց հրապու- ընէ Ե... Աղջիկները ամբողջ օրը գոր- ծելով, դուրս են գալիս արհեստանոցից, չոզնած, զոգոռած, փողոցների առկու- ներում հանդիպում են նրանց եղբայր- ները, արհեստաւորները, մի խումբ սրի- վաններ՝ որոնք պատրաստ են օգտուելու զգալուն և անփորձ զուլթեան առաջին լուզմունքից. և հրապուրը դառնում է աւելի սուր և զրգռիչ: Մի կողմից սո- վորում են գործ, իսկ միւս կողմից խիզճը կեղծել. խեղճեր... Ձեզ, կա- նանցը համար չի լինիլ աշխատան- քի ազատ ճանապարհ և անկասու- թիւն՝ մինչև մենք տղամարդիկս չենք թունաւորի ձեզ և ընդունակ դարձնի էզօխտական բնութեան պահանջներին: Յիշիր այս, Մարգարիտ, աղջիկս, տղա- մարդիկ ստոր են... զծուծ... զծուծ... Եթէ ես քեզ թույլ տալի դուրս գնալ տա- նից ձեռք բերելու քո սնունդը... նրանք ուղբեր պահպանում են այնտեղ որսը, չեն խոջալ քեզ, չեն խոջալ ինձ... (Գլխ- ձեռք է նրան խոնարհաբար, կարծես պահան- ջելով լեշնածաղի): Ոչ աղջիկս... ոչ... ոչ... քո հայրը ուզում է որ դու մնաս այն- պէս՝ ինչպէս որ կաս. քո պատիւը, քո մաքրութիւնը, նրա հանգստութիւնը, նրա լոյսը, նրա օղը, նրա գոյութեան միակ կապն է որ կապում է նրան կեան- քի հետ: (Հաղւած է. լսուելիւ): Եթէ ու- զում ես միթիւրել քո հօրը, դու պիտի ամուսնանաս—բայց իմացիր, մեզ վաղել չէ ման գալ փեսացուների ետևից. այո, հարկաւոր չէ մեզ, մենք կ'սպասենք, որ իրանք, փեսացուները մեզ մօտ գան, նրանք մեզ փնտռեն: Առաջարկու-

թիւները պակաս չեն արդէն—դու չես նկատում թէ ինչպէս ինձ հետեւում է մեր հարեան Բիաջիօն:

ՄԱՐԳ.—Անտիկվարին:

ՊԻԷՏՐՕ.—(Ձեռքն էլնով այն մարդուն, խոսած է քեռւմ) Դօն-Պիէտրօ, ասացէք նրան, որ ես տածում եմ զէպի նա ամենաքնքույզ զգացումներ:

ՄԱՐԳ.—Այո այո:

ՊԻԷՏՐՕ.—Ձի կարելի ասել, որ նա երիտասարդ է կամ գեղեցիկ. բայց շատ զնոյներ ունի, և վաղելում է մի արհեստ, այն է՝ ծախել այն հինները ինչ որ ինքն ուզում է կամ հաւանում, դրա հետ ունի նոյնպէս մի դուլիս, որ դուրկ չէ ուղեղից իսկ կրծքում բաբախում է մի ոչ վատ սիրտ, այո... երեք օր սրա- նից առաջ խեղճը ուզում էր փոխարի- նաբար տալ ինձ հինգ լիրա:

ՄԱՐԳ.—(Ինչո՞ւ) Եւ դու վերցրիր:

ՊԻԷՏՐՕ.—(Հաղւած) Ոչ... իհարկէ, ես չ'վերցրի, ում տեղն ես դու ինձ ըն- դունում... նրանից—երբէք... առանձ- նապէս նրանից լետո՞ւ՝ երբ ես իմացայ որ նա սիրահարուած է քեզ վրայ, (Լսու- էլան) ուրեմն... էլ ինչ Մարգարիտ, (վաճաղ բախում է քեռւմ) Ո՞վ է:

3. ՊԻԷՏՐՕ, ՄԱՐԳԱՐԻՏԱ, ՖԱՐԲԻՅԻՕ

ՖԱՐԲ.—Ես եմ Դօն-Պիէտրօ:

ՊԻԷՏՐՕ.—(Մեծ ուրախութեամբ) Այս կոմսի ձայնն է, այնպէս չէ:

ՄԱՐԳ.—(Երբեք) Կարծեմ:

ՊԻԷՏՐՕ.—Բաց, բաց արա:

ՄԱՐԳ.—(Մօղեւած է քեռւմ, բաց է անում և հիշում է մի կողմը)

ՖԱՐԲ.—(Դանդաղ քայլով քեռւմ) Կարելի է:

ՊԻԷՏՐՕ.—(Գնալով նրա քեռւմ, քեռւմ) Խնդրեմ, խնդրեմ կոմս, եղէք ինչպէս ձեր տանը... խնդրեմ:

ՖԱՐԲ.—Միայն... միայն ժամա- նակ չ'կորցնենք...

ՊԻԷՏՐՕ.—Այսպիսի անսպասելի բաւականութիւն... դուք չէք կարող երևակայել թէ ինչպէս լայտնուեցաք. ի դէպ (Նստելով «հռոմէական» դուք լայտնուեցաք ինչպէս երկնային մանա- նան անսպասում, իսկ դու Մարգա- րիտ, դու չես թուկոտում բաղաւորու- թիւնից):

ՄԱՐԳ.—(Անհամար է քեռւմ):

ՊԻԷՏՐՕ.—(Ֆաբիէյէն) Նա չու- զուած է, տեսնում էք, ես չեմ ամա- չում ձեզ ասել—եթէ դուք չլինէիք— մենք այսօր պիտի մնայինք առանց մի կտոր հացի, առանց մի կում ջրի...

ՄԱՐԳ.—(Նստած է մի «հռոմէական» Եւ չ'ստի, խոնարհ, պատուաւոր քեռւմ- լեան էլ, լսուած է լեշնով):

ՖԱՐԲ.—Այսինքն չի կարելի ասել, առանց մի կում ջրի, ես այստեղ կօնեակ տեսնում եմ...

ՊԻԷՏՐՕ.—Կարող իմ արդեօք ձեզ առաջարկել: (Լսուած է քեռւմ):

ՖԱՐԲ.—Ոչ, չնորհակալ եմ... ոչ: ՊԻԷՏՐՕ.—Ձեր կենացը (Լսուած է քեռւմ):

ՖԱՐԲ.—Մի խմէք, Դօն-Պիէտրօ, մեզ հարկաւոր է խօսել գործերի մա- սին:

ՊԻԷՏՐՕ.—Այս ինձ համար դա- տարկ բան է. միևնոյն է թէ... ջուր... ես պատրաստ եմ ձեզ ծառայելու. (Բաց է անում փէրէ «հռոմէական»):

ՖԱՐԲ.—(Հանում է փրփրային մի քանի լեշնէր, կամայ) Ձեք կարող արդեօք ասել Սինեօրինային, որ նա մի քանի բո- պէնով հեռանալ այստեղից:

ՊԻԷՏՐՕ.—(Բարձր) Ոչ, մի անհան- գատանաք... նա մեզ չի խաղաղարի:

ՄԱՐԳ.—(Ֆաբիէյէն) Այո այո... ես չեմ խանդարի...

ՖԱՐԲ.—(Մօղեւած է քեռւմ) Բարե ձեզ Դօն- Պիէտրօ. (Գնալով քեռւմ) Սինեօրինա...

ՊԻԷՏՐՕ.—Արդեօք անձրեւը չբերեց ձեզ մեզ մօտ:

ՖԱՐԲ.—Ոչ թէ անձրեւ... ոչ, այո ես մեղաւոր եմ ձեր առաջ, ես ձեզ մօտ պիտի լինէի աւելի վաղ...

ՊԻԷՏՐՕ.—Ես դրա համար չեմ ա- ւում... ես (վերցնում է նրա ճեշնայ քեռ- լեան) Մարգարիտ, աթոռ տուր ա- թոռ:

ՖԱՐԲ.—Ոչ, չնորհակալ եմ ձեզա- նից, ես մի բոպէնով եկայ, ուղեւորում եմ Հոմը... զուցէ և աւելի հեռու... ես ճանապարհում եմ այսօր 9 1/2 ժա- մին:

ՄԱՐԳ.—(Յայտն է):

ՊԻԷՏՐՕ.—Ա'... դուք ուղեւորում էք...

ՖԱՐԲ.—Եւ ինձ հարկաւոր է իմա- նալ մի քանի գործերի մասին...

ՊԻԷՏՐՕ.—Դեռ ժամանակ կայ... այո կայ... բայց և այնպէս... ես ձեր ծառան եմ կոմս, ինչ կ'հրամայէք...

ՖԱՐԲ.—Ոչինչ Դօն-Պիէտրօ, զը- նալուց առաջ ես ուզում էի հաշիւը վերջացնել ձեզ հետ...

ՊԻԷՏՐՕ.—(Ուրախ է քեռւմ) Ա'խ թանկագին կոմս, դուք... իսկա- կան հրաշք էք... հրաշք... Մարգարիտ, աթոռ տուր, ես քեզ ասացի—ինչ ես դու այդ տեղ արձանի նման կանգել:

ՖԱՐԲ.—Ձէ հարկաւոր, Դօն-Պիէտ- րօ... իզուր է:

ՄԱՐԳ.—(վերցնում է նայելով քեռ- ւան կողմը) Կոմս է քեռւմ:

ՖԱՐԲ.—Շնորհակալ եմ Սինեօրի- նա:

ՊԻԷՏՐՕ.—(Մօղեւած է քեռւմ քեռ- ւան կողմը) Այստեղ... այստեղ... (Համարեալ է քեռւմ նստեցէք, խնդ- րում եմ ձեզ...)

նից խոստովելու համար աւելի վատ-
թար աղէտներէից ես պատրաստ կ'լի-
նեմ ամեն տեսակ համաձայնութեան,
բայց ամուսնանալ...

ՊԻԷՏՐՕ.—Այո՛ հէնց ամուսնանալ:
ՅԱՐԲ.—Թողէ՛ք կատակները... ես
հերոս չեմ և չեմ էլ ցանկանում լինել...
Եթէ աչն հասարակութիւնը, որի մէջ
ապրում ենք մենք վատ է, աչդ դէպ-
քում միթէ դուք՝ կ'ցանկանալիք, որ
ես ինձ վրայ վերցնէի նրան լեղափո-
խելու աշխատութիւնը:

ՊԻԷՏՐՕ.—Ամուսնանալ աչն աղջ-
կայ հետ, որը լանձուել է ձեզ հոգով
և մարմնով... աչդ նշանակում է հասա-
րակութիւնը լեղափոխել...

ՅԱՐԲ.—Աչդ նշանակում է «ստորա-
նալ»...

ՊԻԷՏՐՕ.—Եթէ դուք հաւատացած
չ'լինէիք նրա ազնուութեան մէջ, աչն
ժամանակ աչդ կ'նշանակէր, որ դուք
«ստորացաք»:

ՅԱՐԲ.—Բանը նրանում չէ, որ ես
չ'ինէի հաւատացած, հարկաւոր է որ
ուրիշներն էլ հաւատացած լինէին:

ՊԻԷՏՐՕ.—Ձեր անունը բաւակա-
նաչափ երաշխաւոր է աչդ բանի մէջ...

ՅԱՐԲ.—Հէնց իմ անունս ստի-
պում է ինձ հաշիւ տալ ուրիշներին՝ իմ
կնոջ օրինաւոր լինելուն համար:

ՊԻԷՏՐՕ.—Ուրեմն աչդ դէպքում
քննու համար է ծառայում աչդպիսի ա-

ՊԻԷՏՐՕ.—Ամենակարեւոր պատ-
ճառը, աչդ աչն է, որ աղջիկը խեղճ է...

ՅԱՐԲ.—Ամենակարեւոր պատճառը
որ արգելք է հանդիսանում աչդպիսի
քաջ անելու, աչդ աչն է, թանկագին
Դօն-Պիէտրօ,... աչդ աչն է, որ նա...

ՊԻԷՏՐՕ.—Յանուն Աստուծոյ կա-
մաց...

ՅԱՐԲ.—Աչդ աչն է որ նա ձեր
աղջիկն է...

ՊԻԷՏՐՕ.—(Զայրացած և անզօր է ա-
րասանէ և մի քանի խօսք):

ՅԱՐԲ.—(Բարձրաւարդ), վերջի վեր-
ջով լաւ է որ դուք լսեցիք այս խօսքերը
(Լաւ-լիւն), ես ձեզ հարցնում եմ, եթէ
ես նոյն իսկ սիրէի Մարգարիտին մինչև
խելադարութիւն, ինչ կերպով ես կա-
րող էի ոչնչացնել բոլորը, ինչ որ նը-
րան շրջապատում է, ինչպէս կարող
էի մօռացութեան տալ ձեր անցեալը,
ձեր ներկան, ձեր ամբողջ կեանքը,
անունը... ոչ փալլուն անունը... որ-
պէս զի ուրիշ կերպ չասել, ինչով օգտ-
ւում է աչն տունը՝ որտեղ նա ծնուել է
և ապրել... Այո, դուք պաշտպանում
էիք կնոջ գործը... դուք ամուսնացաք
նրանցից մէկի հետ, որովհետև դուցէ
նա հայր չէ ունեցել... ձեզ նման հայր...
և որովհետև դուք ոչինչ չէիք կորցնի,
կամ դոհի. բայց ինչ կարողացաք անել
դուք ձեր աղջկայ համար:

ՊԻԷՏՐՕ.—(Կարծէտ անքննադատ, դո-

ՊԻԷՏՐՕ.—(Կարծէտ անքննադատ իւր լո-
ւաւորը հայեացիքի առաջ աչդ ցաւալի պատկերը):
Աչդ ճշմարիտ է...

ՅԱՐԲ.— Առանց պահպանու-
թեան... առանց օգնութեան...

ՊԻԷՏՐՕ.—Ճշմարիտ է...

ՅԱՐԲ.—Պատրաստ լանձուելու ա-
մեն տեսակ կուրի, ամեն վտանգի, նոյն
իսկ անկման՝ իւր խաւարտչին սենեակի
տխրութեան մէջ... ես չ'տեսալ հայրա-
կան հսկողութեան, հայրական սիրոյ մի
հետք, որոնք կարողանալին նրան պա-
հել ու պահպանել... Ոչ ինձ և ոչ նրա
համար արգելք չ'կար նոյն իսկ աչն ժա-
մանակ՝ երբ միախառնութիւնը մեծացրեց
վտանգը և կատաղութիւն ծնեցրեց նրա
հոգում... ինչ արիւք դուք ձեր աղջկայ
համար Դօն-Պիէտրօ, ուր էիք դուք:

ՊԻԷՏՐՕ.—(Բնական-հաղիւ արդարանե-
լով խօսեցրէ): Բաւական է, խղճացէ՛ք... ես
ալլես ոչ չունիմ ձեզ լսելու, դուք ի-
րաւացի էք... Ազահ ժլատը որը թագ-
ցնում է իւր գանձը ջրհորի խորքում,
չի կարող... իրաւունք չունի էլ աչն
իրան վերադարձնել... դուք ճշմարիտ
ասացիք... բայց էլ մի տանջէ՛ք... ինձ
սպասում են դարձեալ աչդպիսի տառա-
պանքներ... թող տուէք ինձ շնչել...
վերջացնենք մեր խօսակցութիւնը...

ՅԱՐԲ.—(Սրբալիկ բաց դուռ): վեր-
ջացնելով ես կարող եմ ասել ձեզ աչն՝
որ Մարգարիտան միշտ կարող է

լիւնից յետոյ): Ուրեմն աչդ է ձեր առա-
ջարկութիւնը...

ՅԱՐԲ.—Աչդ է:

ՊԻԷՏՐՕ.—Աչդպէս ուրեմն, մենք
խօսեցինք (Լաւ-լիւն). կարծէ՛ք մի արարե-
լի միջոց խառնեցէ՛ք նրա վշտը):

ՅԱՐԲ.—Յ'տեսութիւն Դօն-Պիէտ-
րօ...

ՊԻԷՏՐՕ.—Դուք մի քանի բոլորից
լիտով կ'ստանաք պատասխանը:

ՅԱՐԲ.—Ինչպէս կամենաք (Ուրե-
ւում է քեզի դռնէն):

ՊԻԷՏՐՕ.—Դուք չէք սեղմում իմ
ձեռքը:

ՅԱՐԲ.—(Վերադառնալով քաշիւ է նրան
յետէն):

ՊԻԷՏՐՕ.—(Սեղմում է նրա ձեռքը պա-
հելով իւր ձեռքում) Չմօռանաք այս սեղմելը
չմօռանաք:

ՅԱՐԲ.—Չմօռանալ... ինչու հա-
մար...

ՊԻԷՏՐՕ.—Որովհետև եթէ Մար-
գարիտան իմ աղջիկս ձեզ կասէ «աչո՛»,
կ'համաձայնուի ձեր առաջարկութեանը՝
աչն ժամանակ Դօն-Պիէտրօն... դուք
լսումէք, Դօն-Պիէտրօն կ'զնա թափառե-
լու և փրկութեամբ ինչ անելու մի
ուրիշ աշխարհ, աչնտեղ... (Յայ է քաշիւ
երկէն):

ՅԱՐԲ.—Մի խօսէք լիմարութիւն-
ներ:

ՅԱՅՐ.—Ինչու համար են այդ բո-
ղորդ... ես չեմ հասկանում թե ինչպէս
դու...—Իբրեւ բնականաբար խելօք մարդ
—ինչպէս դուք կարող էք լրջօրէն առա-
ջարկել ինձ ամուսնութիւն... ձեր...
աղջկայ հետ... նա իմ սրտին աւելի
քան մօտիկ է, որքան դուք գուցէ
պարծում էք. ես սիրում էի նրան ան-
կեղծ, և այժմ էլ սիրում եմ, նա դուր
է գալիս ինձ... ես բաժանում եմ նրա-
նից խոստովելու համար աւելի վատ-
թար աղէտներից ես պատրաստ կ'լի-
նեմ ամեն տեսակ համաձայնութեան,
բայց ամուսնանալ...

ՊԻԷՏՐՕ.—Այո հէնց ամուսնանալ:
ՅԱՅՐ.—Թողէք կատակները... ես
հերոս չեմ և չեմ էլ ցանկանում լինել...
Եթէ այն հասարակութիւնը, որի մէջ
ապրում ենք մենք վատ է, այդ դէպ-
քում միթէ դուք՝ կ'ցանկանալիք, որ
ես ինձ վրայ վերցնէի նրան լեզափո-
խելու աշխատութիւնը:

ՊԻԷՏՐՕ.—Ամուսնանալ այն աղջ-
կայ հետ, որը լանձուել է ձեզ հոգով
և մարմնով... այդ նշանակում է հասա-
րակութիւնը լեզափոխել...

ՅԱՅՐ.—Այդ նշանակում է «ստորա-
նալ»...

ՊԻԷՏՐՕ.—Եթէ դուք հաւատացած
չ'լինէիք նրա ազնութեան մէջ, այն
ժամանակ այդ կ'նշանակէր, որ դուք
«ստորացաք»:

ՅԱՅՐ.—Բանը նրանում չէ, որ ես
լինէի հաւատացած, հարկաւոր է որ
ուրիշներն էլ հաւատացած լինէին:

ՊԻԷՏՐՕ.—Ձեր անունը բաւակա-
նաչափ երաշխաւոր է այդ բանի մէջ...

ՅԱՅՐ.—Հէնց իմ անունս ստի-
պում է ինձ հաշիւ տալ ուրիշներին՝ իմ
կնոջ օրինաւոր լինելուն համար:

ՊԻԷՏՐՕ.—Ուրեմն այդ դէպքում
ինչու համար է ծառայում այդպիսի ա-

նունը, ոյ պիտին ձերն է՝ քանի որ նա
նոյնիսկ չի կարող ձեր կնոջ օրինաւոր
լինելու արժանահաւատութեան դրոշմը
լինել՝ որին դուք տալիս էք այն...

ՅԱՅՐ.—Դօն-Պիէտրօ, դուք ստի-
պում էք ինձ դառն խօսքեր ասել:

ՊԻԷՏՐՕ.—Ասացէք, ասացէք:

ՅԱՅՐ.—Դուք մօռնում էք կամ
ձնացնում էք, որ մօռնում էք ամե-
նակարեւոր պատճառը:

ՊԻԷՏՐՕ.—Ամենակարեւոր պատ-
ճառը, այդ այն է, որ աղջիկը խելճ է...

ՅԱՅՐ.—Ամենակարեւոր պատճառը
որ արդեւ է հանդիսանում այդպիսի
քաղ անելու, այդ այն է, թանկագին
Դօն-Պիէտրօ, այդ այն է, որ նա...

ՊԻԷՏՐՕ.—Յանուն Աստուծոյ կա-
մաց...

ՅԱՅՐ.—Այդ այն է որ նա ձեր
աղջիկն է...

ՊԻԷՏՐՕ.—(Չայրացած և անզօր է ար-
դարեւ և մի քանի խոսք):

ՅԱՅՐ.—(Բարձրաւորով), վերջի վեր-
ջով լաւ է որ դուք լսեցիք այս խօսքերը,
(Լաւ-լիւ-): Ես ձեզ հարցնում եմ, եթէ
եւ նոյն իսկ սիրէի Մարգարիտին մինչև
խելագարութիւն, ինչ կերպով ես կա-
րող էի ոչնչացնել բոլորը, ինչ որ նը-
րան շրջապատում է, ինչպէս կարող
էի մօռացութեան տալ ձեր անցեալը,
ձեր ներկան, ձեր ամբողջ կեանքը,
անունը... ոչ փալլուն անունը... որ-
պէս զի ուրիշ կերպ չասել, ինչով օգտ-
ւում է այն տունը՝ որտեղ նա ծնուել է
և ապրել... Այո, դուք պաշտպանում
էիք կնոջ գործը... դուք ամուսնացաք
նրանցից մէկի հետ, որովհետեւ գուցէ
նա հարկ չէ ունեցել... ձեզ նման հարկ...
և որովհետեւ դուք ոչինչ չէիք կորցնի,
կամ զոհի. բայց ինչ կարողացաք անել
դուք ձեր աղջկայ համար:

ՊԻԷՏՐՕ.—(Կարծէտ ահաբեկուած), դո-

դուք է որից մեծ գործը): Մի շարունա-
կէք... հէ, հէ... էլ մի շարունակէք...

ՅԱՅՐ.—Այս իսկ պատերի մէջ, ուր
լաճախում էի ես զաղտնի, ես տեսալ
շատ տարօրինակ և պախարակելի բա-
ներ, ես ախտեղ գտնում էի մի աղջկայ,
շարունակ մենակ, ճնշուած վշտից և
տխրութիւնից, իրար ձգտող դէպի գոր-
ծունեայ և օգտակար կեանքը, երեսկա-
կելով ինքն իրան...

ՊԻԷՏՐՕ.—(Կարծէտ ահաբեկուելով և ար-
տաւոր չայրացել առաջ այդ ցաւալի պարկէշը):

Այդ ճշմարիտ է...

ՅԱՅՐ.— Առանց պահպանու-
թեան... առանց օգնութեան...

ՊԻԷՏՐՕ.—Ճշմարիտ է...

ՅԱՅՐ.—Պատրաստ լանձուելու ա-

մեն տեսակ կուր, ամեն վտանգի, նոյն
իսկ անկման՝ իւր խաւարոյնի սենեակի
տխրութեան մէջ... ես չ'տեսալ հալրա-
կան հսկողութեան, հալրական սիրոյ մի
հետք, որոնք կարողանալին նրան պա-
հել ու պահպանել... Ոչ ինձ և ոչ նրա
համար արդեւ չ'կար նոյն իսկ այն ժա-
մանակ՝ երբ միաշնութիւնը մեծացրեց
վտանգը և կատաղութիւն ծնեցրեց նրա
հոգում... ինչ արիք դուք ձեր աղջկայ
համար Դօն-Պիէտրօ, ուր էիք դուք:

ՊԻԷՏՐՕ.—(Ընկճած, կաղն արդարեւ
լով խօսելով): Բաւական է, խղճացէք... ես
ալլես ոյժ չունիմ ձեզ լսելու, դուք ի-
րաւացի էք... Ազա՛ ժլատը որը թագ-
ցնում է իւր դանձը ջրհորի խորքում,
չի կարող... իրաւունք չունի էլ այն
իրան վերադարձնել... դուք ճշմարիտ
ասացիք... բայց էլ մի տանջէք... ինձ
սպասում են դարձեալ այնպիսի տառա-
պանքներ... թող տուէք ինձ շնչել...
վերջացնեք մեր խօսակցութիւնը...

ՅԱՅՐ.—(Սիրալիկ բայց դժուար): Վեր-
ջացնելով ես կարող եմ ասել ձեզ այն
որ Մարգարիտան միշտ կարող է

լուս ունենալ իմ օգնութեան մասին.
մտածում էի ապահովել նախ քան մեր
բաժանուելը. բայց որովհետեւ նա այս
պալմանների մէջ հրաժարում է իմ
ծառայութիւնից, ես պատրաստ եմ մը-
նալ նրա համար այնպէս՝ ինչպէս եղել
եմ մինչև ակժմ՝ ինձ վրայ վերցնելով
նրա բարեկեցութեան համար աշխատե-
լու պատրաստութիւնը... և ի՞նչ ունիմ
նրա մասին:

ՊԻԷՏՐՕ.—(Կարծէտ արձաշարժ): —Առա-
ւելի չեմ): Ուրեմն այդ է ձեր առա-
ջարկութիւնը...

ՅԱՅՐ.—Այդ է:

ՊԻԷՏՐՕ.—Այսպէս ուրեմն, մենք
խօսեցինք. (Լաւ-լիւ-): Կարծէտ մի արտաբե-
կ իմ: Բարձրացեց նրա վշտը):

ՅԱՅՐ.—Ց'տեսութիւն Դօն-Պիէտ-
րօ...

ՊԻԷՏՐՕ.—Դուք մի քանի բոլորից
լեւտոյ կ'ստանաք պատասխանը:

ՅԱՅՐ.—Ինչպէս կ'ամենաք. (Ուռա-
ւում է դէպի դռները):

ՊԻԷՏՐՕ.—Դուք չէք սեղմում իմ
ձեռքը:

ՅԱՅՐ.—(Վերադառնալով դռին և նրան
չեւել):

ՊԻԷՏՐՕ.—(Սեղմում է նրա ձեռքը պա-
հելով իւր ձեռքով) Չմօռանաք այս սեղմելը.
չմօռանաք:

ՅԱՅՐ.—Չմօռանալ... ինչու հա-
մար...

ՊԻԷՏՐՕ.—Որովհետեւ եթէ Մար-
գարիտան իմ աղջիկն ձեզ կ'անէ «այն»,
կ'համաձայնուի ձեր առաջարկութեանը՝
այն ժամանակ Դօն-Պիէտրօն... դուք
լսում եք, Դօն-Պիէտրօն կ'գնա թափու-
լու և փիլիսոփայութիւն անելու մի
ուրիշ աշխարհ, այնտեղ... (Յայն է դռնի
երկնիւն):

ՅԱՅՐ.—Մի խօսէք լիմաւութիւն-
ներ:

1001
16861

ՊԵՏՐՕ.—Հըմ ... ձեզ լիմարութիւն է թուում որ ինձ նման մարդը անգոր է սառնարտութեամբ տեսնել իւր աղջկայ անկ... անկ... աս... անկումը — անուամե- անիւ այդ աղջկէս է (Խաղաղ և Խաղաղ- աս) այդ կոմս, այդ ուղղակի աղջկէս է: ՖԱՐԲ.—Սպասեցեք. դուք կտես- նէք... մենք աղջկէս կանենք որ...

ՊԻԷՏՐՕ.—...Որ ամենքը բաւա- կան մնան:

ՖԱՐԲ.—Հէնց աղջկէս...

ՊԻԷՏՐՕ.—Ես չեմ կասկածում (Կարծ- լու-լի-ն):

ՖԱՐԲ. Դարձեալ ց'տեսութիւն, Դօն-Պիէտրո:

ՊԻԷՏՐՕ.—(Խաղաղ-աս): Այո, այո, ց'տեսութիւն...

5. ՊԻԷՏՐՕ ԵՒ ՄԱՐԳԱՐԻՏ

ՊԻԷՏՐՕ.—(Սեղմում է ձեռքերը կրծքին խաղաղ, կարծէտ մահոյ նախադիմացման մը: Տեղ- նում է շինել ձեռքերը որ վերցնելով խոսում և հաստատում է): Ահ... (Հարում և վեր է կենում հարձակ մահացման, մահանում է Մարգարիտի սեն- ւանի դռներին: Դռնում է Բառաիկի անցնել, ասպարեզում է ասում սենյանի արեղը, հո- նում այնքան է որ արձանակ է ասում և դռնի վերջում, ամենակարգ չայնով որտեղ կարելի է հանգում է): Մարգարիտ, Մարգարիտ, Մարգարիտ...

ՄԱՐԳ.—(Ցայրում է արտասուքից կարմրած աչքերով, երկնայ և սարսափով):

ՊԻԷՏՐՕ.—(Այնպիսով ծածկել էր յոգ- մանքը և կտրուկ-լիւնը, խոսում է լույս և դռ- դռն-ն չայնով): Մարգարիտ, ես երկար խօ- տեցի կոմս Ֆարբիցիոսի հետ և մենք մի- միմանց ասացինք այն բոլորը ինչ որ կարող են ասել մեր զրույթեան մէջ գտնուող երկու մարդիկ, մեր խօսակցու- թեան վճիռը հետեւեալն էր. նա չի կարող քեզ հետ ամուսնանալ... և չի ամուսնա-

նալ: Սրա մասին ոչինչ չի կարելի ասել... ինքն ըստ ինքեան լատինի է... Դօն-Պիէտրո կարողութի աղջկայ հետ չի ամուսնանալ... բայց սրա հետ միա- սին նա ուրիշ տեսակ... առաջարկու- թիւն է անում... կոմս Ֆարբիցիոս քո հօր միջնորդութեամբ առաջարկում է քեզ իրանը լինել... իւր ընկերը լինել —ինչպէս եղել ես դու մինչև այժմ և դրա համար նա պատրաստ է ցոյց տալ քեզ ամեն տեսակ պաշտպանութիւն: Տեսնում ես ինձ լաջողում է ակամա- լից ասել քեզ սիրալիւր այն ինչ որ հա- ւանական է ոչ մի հայր չի ասի իւր աղջ- կանը: (Լու-լի-ն) Այժմ Մարգարիտ, դու պէտք է վճռես... և աղջկէս քաջա- ցիր... ինչ ես դու վճռում:

ՄԱՐԳ.—(Չ'համարձակելով նայել հօր վրայ և ոչ մի խօսք չլինելով լու-լի-ն):

ՊԻԷՏՐՕ.—(Լուսնում և ալիքայնայ նայե- լով նրան): Պատասխանիր. Մարգարիտ, պատասխանիր. (Լու-լի-ն ոյծով) ինչ ես վճռում:

ՄԱՐԳ.—(Խաղաղ-աս է վրա-լի):

ՊԻԷՏՐՕ.—(Դռնում է մահոյ և մահանում է Մարգարիտի խոսում և հաստատում է): Ահ... (Հարում և վեր է կենում հարձակ մահացման, մահանում է Մարգարիտի սեն- ւանի դռներին: Դռնում է Բառաիկի անցնել, ասպարեզում է ասում սենյանի արեղը, հո- նում այնքան է որ արձանակ է ասում և դռնի վերջում, ամենակարգ չայնով որտեղ կարելի է հանգում է): Մարգարիտ, Մարգարիտ, Մարգարիտ...

ՄԱՐԳ.—Հայրիկ:

ՊԻԷՏՐՕ.—Դէ—դէ...

ՄԱՐԳ.—(Երկնայ մեծանայ խոսում է ասում): Ես սիրում եմ նրան...

ՊԻԷՏՐՕ.—(Կարծէտ հարում-ս արտասուքից կարմրած աչքերով, երկնայ և սարսափով): Լուս, էլ կարիք չ'կայ դարձեալ մի բան ակեղացնելու (Լու-լի-ն) նա սպասում է քո պատասխանին... ես քեզ ասացի... գրիր:

ՄԱՐԳ.—(Երկնայ մեծ է անշուք):

ՊԻԷՏՐՕ.—(Մաշկ և կարմրում) Ես հրա- մայում եմ քեզ գրել...

ՄԱՐԳ.—(Լուսնում և անշուք):

...ալ և պարտաւոր է գրել):

ՊԻԷՏՐՕ.—(Սեղմում է ձեռքերը կրծքին խաղաղ, կարծէտ մահոյ նախադիմացման մը: Տեղ- նում է շինել ձեռքերը որ վերցնելով խոսում և հաստատում է): Ահ... (Հարում և վեր է կենում հարձակ մահացման, մահանում է Մարգարիտի սեն- ւանի դռներին: Դռնում է Բառաիկի անցնել, ասպարեզում է ասում սենյանի արեղը, հո- նում այնքան է որ արձանակ է ասում և դռնի վերջում, ամենակարգ չայնով որտեղ կարելի է հանգում է): Մարգարիտ, Մարգարիտ, Մարգարիտ...

ՄԱՐԳ.—Այո:

ՊԻԷՏՐՕ.—(Չ'համարձակելով նայել հօր վրայ և ոչ մի խօսք չլինելով լու-լի-ն): Լուս- դուսում եմ որովհետեւ ես սիրում եմ ձեզ, և կուրորէն հաւատում... Եթէ դու սովորել ես նրան ասել «դու» ուղ- զիր, «խնդրում եմ ձեզ գալ հէնց որ կ'ստանաք այս նամակը... որովհետեւ... ձեր ներկայութիւնը անհրաժեշտ է» (Յայն- մի լուսնում): Դու գրեցիր:

ՄԱՐԳ.—Այո:

ՊԻԷՏՐՕ.—(Կարծէտ արտասուքից կարմրած աչքերով, երկնայ և սարսափով): Լուս, ստորագրիր, քակիր նամակը, գրիր հասցեն...

ՄԱՐԳ.—(Կարծէտ):

ՊԻԷՏՐՕ.—(Չ'համարձակելով նայել հօր վրայ և ոչ մի խօսք չլինելով լու-լի-ն): Լուս, ստորագրիր, քակիր նամակը, գրիր հասցեն...

ՄԱՐԳ.—Հայրիկ, մի գնար այժմ...

ՊԻԷՏՐՕ.—(Վերցնելով նամակը սենյանի վրայից): Օ ոչինչ... կոմսի պաշտոնը այն- պէս մօտիկ է, ես կ'տանեմ նամակը... ինքս կ'տանեմ (Խաղաղ-աս) ես... եր- վար չեմ ման գալ... իոկոյն... իսկոյն...

ՄԱՐԳ.—Բայց այդ չէ հարկաւոր, (Բայց չ'գրեց իմացում), որովհետեւ ես չեմ ուզում... չեմ ուզում...

ՊԻԷՏՐՕ.—(Երկնայ մեծ է անշուք և յայնով): Չես ուզում, ինչ, չես ուզում...

ՄԱՐԳ.—Ես չեմ ուզում, որ դու ինքդ գնաիր այնտեղ—այդ գեղեցիկ չէ հայրիկ, այդ անքաղաքավարութիւն է...

ՊԻԷՏՐՕ.—(Լուսնում և անշուք): Ահա դու աղ չես ու- զում. բայց այդ առաջին անգամն է

երբ ես կարող էի օգտակար լինել քեզ մի քանի դէպքերում... մինչև այժմ ես քեզ միմիայն չարիք եմ հասցրել. Մար- գարիտ, ես խոստանում եմ էլ երբեք քեզ չարիք չ'պատճառել, երբեք, երբեք, —այս ամուսն եմ ես քեզ ոչ թէ Դօն- Պիէտրոս, այլ քո հայրը—նա... մի կար- ծիր որ պտտում է զուլաս. (Յայն մի լուսնում) այժմ, այս րոպէին այս ինձ համար սարսափելի րոպէին՝ ես գիտեմ ինչ որ խօսում եմ... և ինչ որ ես խօ- սում եմ՝ այն էլ կ'լինի... ես այստեղ ճշմարիտ է մի փոքր խմեցի, բայց այդ ոչինչ, հաւատա ինձ... իմ միտքը պարզ է, իսկութեամբ և ամուսն հաստատ է իմ գլխում այնպէս՝ ինչպէս այդ երբեք չէ եղել... երբեք (Լու-լի-ն, մահանում է նրան յոգում, ինչ որ յոգում է բայց չ'գրեց իմացում): Լուս, ստորագրիր, քակիր նամակը, գրիր հասցեն...

ՄԱՐԳ.—Հայրիկ...

ՊԻԷՏՐՕ.—Իսկ ես քեզանից նե- րողութիւն եմ խնդրում որ քո հայրն եմ:

ՄԱՐԳ.—Հայրիկ, մի ասիր ինձ աղջկէս...

ՊԻԷՏՐՕ.—(Ահա-ր գրելով նրան և լու- լի-ն, արտասուքից կարմրած աչքերով): Ասան, ասան որ դու ինձ ներում ես:

ՄԱՐԳ.—(Լուսնում է): Ես ոչինչ չու- նիմ քեզ ներելու:

ՊԻԷՏՐՕ.—Բո աղ մեծահոգութիւ- նը իմ ամենամեծ պատիժն է: Մարգա- րիտ, ասան որ ներում ես ինձ—եւս ա- ղերում եմ քեզ:

ՄԱՐԳ.—Լուս, լուս, ես ներում եմ քեզ, այո, ես ներում եմ... ես ներում եմ:

ՊԻԷՏՐՕ.—(Համարձակելով ասել և ար- արտասուքից կարմրած աչքերով): Շնորհակալ եմ, չնոր-

հակալ եմ քեզանից, (Պահաւ է լայն չեալ-
նաւ է իրան իբր հանգստեացած, լուսնաւ է նրան)
ահա տեսնում ես, ես հանգիստ եմ և
դու... և՛ դու պիտի պիտի հանգիստ լի-
նիս, որպէս զի... որպէս զի չ'պատա-
հի... Դու լսում ես, դու պիտի հան-
գիստ լինես որ չ'պատահի... այն էլ
պիտի լինի... դէ մնաս բարեաւ զա-
ւակս... մնաս բարեաւ... (Վերցնում է
գլխարկը և գնում):

ՄԱՐԳ.— Այդ հանդերձով... դու
ուզում ես գնալ...

ՊԻԼՏՐՕ.— Ա... Այո, այո, այո, չը
նկատեցի, չ'նկատեցի, այս հանդերձով—
այո, չի կարելի... (Հանում է այն և զննում
նայում է, հարձէս մըն է փորձում լի ինչպէս
ծածկէ իւր շարժումները Մարգարիտի հայեացքից)
Մարգարիտ, նախիր պատուհանից, տես
չէ՞ զալիս արդեօք անձրեւ, (Այն մըն է
երբ հոգնում է պարտաւանդին թայ է անում և
փնտրում Դոն-Պիէրընի դռնը հանում է արք-
ածանից Գրիգորի և Գրիգորիան իւր հանդերձի
գ. արան):

ՄԱՐԳ.— Ո՛չ հայրիկ, անձրեւ չկա:
ՊԻԼՏՐՕ.— Ա...

ՄԱՐԳ.— (Օգնելով նրան հանդերձը հագ-
նելու, Դոն-Պիէրընի սարսափում է, Մարգարիտը
փնտրում է անշարժ, հեղինակում նրան հարցանի
հայեացքով):

ՊԻԼՏՐՕ.— (Հագնելով հանդերձը կանգ է
առնում յանկարծ, կոծկելով Գրիգորիան չեալ-
ի՛... մնաս բարեաւ Մարգարիտ, մնաս
բարեաւ (Երեւում է որ նա ինքն իրեն փորձ
է Գրիգորի Գրիգորիանի յայտնի, երգելով ուղղում է
Գրիգորի Գրիգորիանի չեալ-ի՛): «Լալիս եմ իւ
արիւնով... Գրիգոր է իմ սէրը... Մի մո-
ռանար ինձ, ներքի Լէօնորա...»

ՄԱՐԳ.— (Շարժում է Գրիգորի նա):

ՊԻԼՏՐՕ.— (Ձեռքի շարժումով կանգնեց-
նում է նրան, բարձրանալով սանդուղիների վրայ
և բանալով դռնը, նորից յետ է դառնում և
չեալ արանի վրայում որի մէջ պահում է ու-
րարածանից, երկուսուրեքս է Գրիգորի է և ծածկ-
ւում Գրիգորի է Գրիգորի է յետ լուսն է
նրա երգի յայտնի, որը յանկարծակար ղերել ընդ մեր
կորում է կործէն արդարութի արգելից):

Վ Ա Ր Ա Գ Ո Յ Ր

Հայրիկի ապագան

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0310469

7930